

Oftalmoloģisko veidojumu raksturojums bērniem Latvijā 2013.–2017. gadā

Ivanda Franckeviča¹, Sandra Valeiņa², Māris Vīksniņš²,
Ivars Melders³

¹Rīgas Stradiņa universitāte, Patoloģijas katedra, Latvija

²Bērnu klīniskā universitātes slimnīca, Oftalmoloģijas nodaļa, Latvija

³Bērnu klīniskā universitātes slimnīca, Patoloģijas nodaļa, Latvija

MI

Ievads. Acs un tās piedēkļu jaunveidojumu histoloģiskā diagnostika ir izaicinājums patoloģa praksē. Bērniem gan ļaundabīgo, gan labdabīgo veidojumu morfoloģiskais spektrs ir ļoti plašs. Neatkarīgi no lokalizācijas prevalē labdabīgi audzēji, aptuveni puse no orbītas veidojumiem ir labdabīgas cistas. Biežākais pediatriksais intraokulārais audzējs ir retinoblastoma, biežākais intraorbitālais ļaundabīgais audzējs ir rabdomiosarkoma (Castillo *et al.*, 2003; Smith, 2011; Folberg, 2007).

Darba mērķis, materiāls un metodes. Darba mērķis ir apkopot datus par Bērnu klīniskajā universitātes slimnīcā (BKUS) ķirurģiski ārstēto oftalmoloģisko audzēju un tiem līdzīgo procesu spektru un salīdzināt rezultātus ar literatūras datiem. Mērķa sasniegšanai veikts retrospektīvs šķērsriezuma pētījums, analizējot laikā no 2013. līdz 2017. gadam BKUS sistēmā "DIALAB" pieejamās pacientu histoloģiskās atbildes. Pētījumā iekļauti pacienti ar plakstiņu, konjunktīvas, radzenes, intraorbitāliem un intraokulāriem veidojumiem. Datu apstrādei tika izmantota programma *Microsoft Excel*, lietojot aprakstošās statistikas metodes.

Rezultāti. Minētajā laika posmā jaunveidojumu dēļ histoloģiski izmeklēti 82 oftalmoloģiski pacienti. Pacientu vecums bija robežās no 4 mēnešiem līdz 17 gadiem. 2013. gadā konstatēti 17, 2014. gadā – 16, 2015. gadā – 9, 2016. gadā – 17, 2017. gadā – 23 veidojumi. 4 (4,88%) no izmeklētajiem jaunveidojumiem bija ļaundabīgi, savukārt 78 gadījumos (95,12%) malignitāti nekonstatēja. Ļaundabīgo audzēju morfoloģiskais spektrs un lokalizācija bija heterogēna – 1 gadījumā konstatēta orbītas alveolāra rabdomiosarkoma, 1 – asaru dziedzera cistiski adenoīda karcinoma, 1 – amelanotiska horoidāla melanoma un 1 – intravitreāla retinoblastoma (1,22% katrs). Starp labdabīgajiem veidojumiem prevalēja dažādas histoloģiskās uzbūves cistas. Kopumā konstatētas 24 cistas (29,27% no visa izmeklētā materiāla). Lielākā daļa (n = 13, 15,85%; n = 8, 9,76%) bija epidermālas un dermoīdas cistas (t. sk. radzenes dermoīds), taču atsevišķos gadījumos (n = 3, 3,66%) cistu histogēnēze netika sīkāk precizēta. Nākamās visbiežāk sastopamās labdabīgās patoloģijas – dažādas uzbūves pigmenta nēvusi un papillomas, kā arī limfangiomas (n = 12, 14,63%; n = 9, 10,98%; n = 7, 8,54%). 4 gadījumos (4,88%) histoloģiskā aina ar hronisku granulomatozu iekaisumu bija atbilstoša *chalazion*. Vīrusu infekcijas izraisīta labdabīga epitēlija proliferācija (*verruca vulgaris* un *molluscum contagiosum*) konstatēta 4 (4,88%) gadījumos. Pārējos labdabīgo veidojumu morfoloģiskais spektrs bija heterogēns – 4 (4,88%) gadījumos konstatēta pilomatriksoma, 3 (3,66%) – dermatolipoma, 2 (2,44%) fibroma. Minētajā laika posmā konstatēta arī viena trihoepitelioma un hemangioma, kā arī viens orbītas reaktīvas limfoidas hiperplāzijas gadījums (1,22% katrs). Lai gan histoloģiski orbītas reaktīva limfoida hiperplāzija uzskatāma par labdabīgu procesu, minētajā gadījumā tas ir agresīvs un rezistents pret izmantoto glikokortikoīdu terapiju. Arī histoloģiski šajā gadījumā pastāvēja diferenciāldiagnoze starp labdabīgu veidojumu un orbītas limfomu vai rabdomiosarkomu.

Secinājumi.

1. BKUS histoloģiski izmeklētajiem bērnu vecumam raksturīgajiem oftalmoloģiskajiem jaunveidojumiem prevalē labdabīga patoloģija – visbiežāk dažādas histoloģiskās uzbūves cistas, kas saskan ar literatūras datiem.
2. Ļaundabīgie oftalmoloģiskie veidojumi ir reti (4,88%). To vidū konstatētas bērnu vecumam raksturīgā retinoblastoma un rabdomiosarkoma.
3. Konstatēti bērniem neraksturīgi audzēji – adenoīdi cistiska karcinoma un amelanotiska horoidāla melanoma, kā arī agresīvi noritoša orbītas limfoida hiperplāzija, kas rada diagnostiskas grūtības.